

Iskaja vsak četrtak in večje s poštno vred ali v Mariboru s poštno vred na čez za celo leto 52 din., pol leta 16 din., četrt leta 8 din. Izen jagoslavije 26 din. Naročnina se pošlje na upravništvo "Slovenskega Gospodarja" v Mariboru, Korotška cesta 5. List se depozira do odpovedi. Naročnina se plačuje v naprej. Telefonski interurban št. 115.

Posamezna številka stane 1-50 din.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Mariboru Korotška cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravništvo sprejema naročnine, inserate in reklamacije. Cene inseratov po dogovoru. Za vsakršne oglase pošiljate papir. Nepraktične reklamacije se politično preost. Centralni račun poštnega urada Ljubljana št. 10.668. Telefon interurban št. 115.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

10 številka.

MARIBOR, dne 6 marca 1924

58 letnik.

Kako je s Pašičevo vlado?

Beograd, 1. marca 1924.

Na tihem, ali kakor pravijo študirani ljudje, «za kulisami» se v naši notranji politiki pripravljajo velike spremembe. Družba odločilnih politikov, ki so nezadovoljni z nesrečno Pašičevo politiko in njegovim gospodarstvom, je vsak dan večja. Celotno na kraljevem dvoru Pašič in njegova radikalna stranka ne uživa več tistega zaupanja, kakor nekdanj. Da se je notranja politika tako preokrenila, imamo pripisovati dejstvu, da poleg Slovencev in Hrvatov tudi pošteni Srbi obsojajo krivico in korupcijo, ki jo uganjajo Pašičevi ljudje. Kaj je «korupcija»? Ta beseda znači, da se nekdo z državnimi ali tujim premoženjem obogati, oziroma, da tuj denar, na primer denar, ki ga davkoplačevalci plačujejo, uporablja za podkupovanje. Ta «kužna bolezen», kakor imenujejo korupcijo, je povzročila, da so se zbrali vodilni možje vseh strank, razen Pašičeve, in so napravili načrt, kako bi zrušili sedanjo slabo samosrbsko radikalno vlado. Vsi poštenočuteči Slovenci, Hrvati in Srbi so namreč prišli do prepričanja, da če se bo na Pašičev način gospodarilo in vladalo še naprej, potem ni v nevarnosti samo obstoj posameznih stanov in pokrajin, ampak tudi obstoj države.

V borbi proti Pašiču se zbirajo te dni ne samo Slovenci pod vodstvom dr. Korošca, ampak tudi Hrvati in treznomisleči Srbi. Organizacija teh vodilnih politikov se nazivlje «blok». Zanj se je izrekla Slovenska ljudska stranka po svojih poslancih, bosanski Hrvati-muslimani, katere vodi dr. Spaho in celo najmočnejša struja v demokratskem klubu pod vodstvom starega Davidoviča. Kakor je razvidno, delajo naši voditelji sedaj na to, da bi tudi Hrvati, katere vodi Stefan Radič, prišli našim na pomoč v trenutku, ko bi rušili Pašičevo vlado.

V Ljubljani, Zagrebu, Sarajevu in Beogradu so se vršila tekoma zadnjega tedna odločilna posvetovanja za ustanovitev «bloka» proti sedanji vladi. Izdeluje se tudi načrt, po katerem bi se v slučaju, da «blok» prevzame vlado, spremenila ureditev države in način notranje politike in gospodarstva. Našim čitateljem bodo glede nove ureditve države povedano samo to, da stoji «blok» na stališču: Beogradu se mora vzeti pravica samoodločevanja. Država se mora tako urediti, da bodo posamezne pokrajine imele pravico same odločevati o postavih, ki so za dotično pokrajino potrebne in dobre in tudi odločati, kako se uporablja davčni denar ter kaka naj bo državna uprava. «Blok» torej stoji načelno na našem stališču glede avtonomije.

Večina srbskega naroda proklinja samoradikalno vlado, Hrvati in Slovenci pa itak vidimo v Pašiču in

njegovih bratih svoje smrtne protivnike. Bodoči tedni bodo odločilni. Ako se naš načrt posreči; potem bo Pašič moral kmalu v penzijo.

Lahka in mirna pa odločilna borba s Pašičem ne bo. O tem smo prepričani vsi. Tega se zavedajo tudi voditelji «bloka». Pašiča ne imenujejo zastoj «disjaka». Govori in piše se že javno, da bo Pašič v slučaju, ako mu preti nevarnost, da pade, uporabil pomoč vojaštva in bajonetov. Pašič in njegovi sodrugi grozijo Korošcu in njegovim tovarišem, ki vodijo organizacijo «bloka», da bodo uvedli «vojaško diktaturo», to je, vlado generalov. To je zadnji adut, ki ga hoče Pašič izigrati. S takim korakom pa bi Pašičevi ljudje državo privedli v veliko nevarnost, a med narodom vžgali nezadovoljstvo do skrajnosti. Mislimo, da si Pašič tega ne bo upal učiniti.

Omeniti tudi moramo, da znani demokrat Pribičević na tihem, a zadnje dni celo javno deluje proti bloku in se bliža Pašiču. A Pribičevićeva zvezda je že v demokratskem klubu domala ugasnila. Samo 13 mož poslancev ima za seboj. Slovenski demokrati držijo ž njim.

Meseca marc in april bosta v naši notranji politiki odločilna. Slovenski poslanci pod vodstvom izkušenega dr. Korošca stojijo trdno na stališču, da prej ne bo boljše, dokler Pašič ne pade z ministrskega stolčka in ž njim seveda tudi velesrbski voditelji, ki bi radi nas Slovence gospodarsko uničili. Naše ljudi prosimo, da pazno zasledujejo sedanji položaj. Od razvoja vsega tega, kar se sedaj za kulisami godi v Beogradu, Zagrebu in drugih glavnih mestih naše države, je odvisno, ali pridemo do boljših razmer ali ne.

«Slovenski Gospodar» bo svoje čitatelje stalno in točno obveščal o važnih dogodkih v tej borbi.

Dvoje važnih zahtev.

Poslanec dr. Hohnjec je odgovarjal notranjemu ministru, ki je pri zagovarjanju kuluka pokazal, da ne pozna avtonomnega prava občin, ob drugi priliki je pa stavil na finančnega ministra vprašanje glede davčnih knjžic.

1. Proti kuluku in za obrambo prava avtonomne občine.

Moj upit je imel za predmet slavni naš kuluk, in specialno one ostre mere, koje je z ozirom na predpriprave za kuluk gospod minister notranjih zadev preko svojih podrejenih organov v Sloveniji zapretel nekaterim in to ne haš maloštevilnim občinam.

Moj upit je bil stavljen v tistem času, ko je bilo na vladni strani še več navdušenja za kuluk. Sedaj je to navdušenje padlo do ničle in celo izpod ničle in smemo se nadejati, da se ne bo dvignilo več nad ničlo. Kon-

cem meseca marca izteče z zakonom o dvanajstinah za prve tri mesce leta 1924 kuluku termin in čas življenja in upamo, da potem ne bo več vstal.

Kuluk kot državna institucija (uvedba) je neizvedljiv, neustvarljiv in zato nemogoč. Kot državna uvedba nikdar ne more doseči svrhe, kateri je namenjen, marveč bi služil samo kot sredstvo za šikaniranje in pljačkanje državljanov, ki vladajoči stranki niso ljubi. Zato se je na naša stranka vedno odločno borila proti izvajanju kuluka po zakonu in pravilniku. Največji del zasluge za to, da je med merodajnimi činitelji prodrlo mnenje o neizvedljivosti in nemožnosti kuluka kot državne institucije, pripada naši stranki. V sled naše vztrajne borbe, je vlada uvidela, da je pravilnik k zakonu o kuluku mešanica določb, ki so v nasprotju z zakonom o kuluku. Zato je vlada izjavila, da bo ta pravilnik razveljavila. Ista usoda bo po vsej pravici zadela tudi zakon o kuluku.

S tega stališča je tudi treba presojati postopanje nekaterih občin v Sloveniji glede na predpise od ministrstva javnih zgradb in ministrstva notranjih zadev izdanega pravilnika k zakonu o kuluku. Ker so smatrale te določbe kot neizvedljive in protivne načelom pravičnosti, so bile nasproti njim pasivne, in to tem bolj, ker se je od vladne strani vedno zagotavljalo, da se kuluk v Sloveniji ne bo izvajal. Še manj se dajo opravičiti zažugane prisilne mere proti tistim občinam, ki so sklenile sklepe in prošnje zoper izvedbo kuluka. To je pravo, ki ga daje poedinim državljanom in njihovim skupinam ustava. Po členu 15 ustave imajo vsi državljeni pravo prošnje. Prošnje more podpisati eden ali več državljanov, kakor tudi vse pravne osebe. Prošnje se morejo predložiti vsem oblastvom brez razlike. Kdo bi to pravo zanikal občinam? Po členu 14 imajo državljeni pravico zborovanja in dogovora. Zakaj se ne bi smeli razgovarjati na občinskem zboru o tem, kako nepraktičen je zakon o kuluku? Zakaj ne bi smeli na občinskem zboru se dogovoriti o resoluciji, ki izraza njihovo sodbo o kuluku in zahtevo, da se njihovo mnenje od vlade upošteva.

To pravo jamči občinam ustava, daje ga pa narava in bistvo občine. Občina je najprvotnejša politična jedinica, ona je bila pred državo. Ona ima po svoji naravi in svojem namenu gotovo pravo, določen delokrog in določeno območje. Država teh pravic občine ne more konfiscirati. Ako to stori, izvrši delo protipravnega nasilja. Mi hočemo, da ostane pravo občine neokrnjeno. Naša stranka je vedno bila in vedno bo odločno na braniku za avtonomijo in za pravo avtonomne občine.

2. Zahteva davčnih knjžic.

Davčni zavezanci v Sloveniji in tudi po drugih pokrajinah so že večkrat zahtevali ter vztrajno zahtevajo,

Vinarska in sadjarska šola v Mariboru

v 52. šolskem letu 1923-24.

Ta zavod je najstarejša kmetijska šola v Sloveniji; nastal je v času, ko se je začelo širiti po deželah bivše Avstrije spoznanje, da je zdrav gospodarski razmah nemogoč brez strokovne izobrazbe kmetijskega stanu, ki je bil, je in bo vselej temelj države. Ustanavljali so ga dolgi šest let. Dne 18. decembra 1866. je sklenil štajerski deželni zbor:

1. V Mariboru ali neposredni bližini Maribora naj se ustanovi deželna vinarska šola (Landes-Weinbau-schule).

2. Deželnemu odboru se naroča, naj prouči možnost ustanovitve zavoda in predloži prihodnjemu deželnemu zboru organizacijski načrt v odobritev.

Dne 14. septembra 1868. so v seji deželnega zbora razpravljali o organizacijskem načrtu vinarske šole, ki ga je bil dotlej deželni odbor sestavil. Deželni zbor je načrt sprejel in deželnemu odboru naročil, naj kupi posestvo, ki bi bilo za strokovno šolo pripravno, in naj ustanovi vinarsko šolo.

Predloge deželnega odbora za nakup posestva je deželni zbor odobril dne 3. oktobra 1871. Dežela je kupila za 42.000 goldinarjev v najbližji bližini Maribora od Roberta Pirimerja vinogradniško posestvo «Pikardijo»; obenem ji je prodal grof Brandis za 18.146 goldinarjev tisti del svojega posestva, ki mu pravimo danes «Graj-ski log» (Burgwald). Ves svet je torej stal 60.146 goldinarjev.

Dne 1. februarja 1872. je nastopil službo prvi ravnatelj zavoda, prejšnji nižjeavstrijski poštvalni učitelj Herman Goethe; deželni odbor mu je poveril ureditev novega zavoda po odobrenem načrtu. Oblastl so mogle

šolo otvoriti že 11. marca 1872. Vstopilo je takoj 16 učencev.

Sola je bila podrejena neposredno štajerskemu deželnemu odboru; le-ta je izročal referat o njej redno kakemu deželnemu odborniku-neuradniku. In ta avtonomni značaj je ostal šoli do prevrata; v tistih burnih dneh, ko se je rodila naša svoboda, je prešla vinarska šola v našo državno upravo, ki jo je podredila neposredno sedanji pokrajinski upravi za Slovenijo — oddelku za kmetijstvo v Ljubljani.

Dežela je za šolo že v prvih letih razmeroma jako mnogo žrtvovala, pozneje pa je še toliko več potrošila za razširjenje zavoda, za nove zgradbe, za prezidave, za učila itd. itd. — vse to v upravičeni nadi, da bo novo kmetijsko izobraževališče tem laže ustrezalo svojemu vzvišenemu namenu.

Zavod naj bi se vzdrževal od vsega početka sam; le uradniške plače, večje gradbene naprave, investicije in melioracije ter ustanove (stipendije) za učence naj bi prevzela javna uprava. In tudi danes bi se zavod sam vzdrževal s prej navedenimi izjemami, da sme uporabljati plodove lastnega gospodarstva za celokupni obrat zavoda. Več se od takega zavoda ne more zahtevati.

Prvi ravnatelj Herman Goethe (1872—1882), je ustanovil šoli prve temelje ter si stekel mnogo zaslug, pospešujoč razvoj vinarstva in sadjarstva. Bolezen ga je prisilila, da je ostavil zavod, ki ga je prevzel ravnatelj Henrik Kalman; le-ta ga je vodil do svoje smrti (15. julija 1882.—24. septembra 1898.) Tudi Kalman je vneto pospeševal vinske in sadne kulture v pokrajini; bil je Slovincem naklonjen in pravičen, kar je bila redkost v tedanjih časih.

Po Kalmanu je vodil šolo začasno adjunkt Franc Knauer, dokler ni dne 1. aprila 1899. nastopil službe novi ravnatelj Franc Zweifler, prej strokovni učitelj na

učilišču za sadjarstvo, vinarstvo in vrtnarstvo v Geisenheimu ob Renu, izboren strokovnjak, tedaj in še sedaj dobro znan tudi izven Avstrije.

Pod Zweiflerjem, ki je spretno ravnateljaval do novega leta 1919, torej dolgih 20 let, je dosegel zavod višek svojega razvoja pred svetovno vojno; vojna pa je tudi vinarski in sadjarski šoli zadala take udarce, da se še danes borimo z njenimi pogubnimi posledicami.

Zweifler je moral izročiti agende novemu ravnatelju Jakobu Znidariču dne 2. in 3. januarja 1919. Pouk v šoli se je vršil še do 27. januarja 1919. v nemščini. Tega dne se je zaključil zimski semester in početkom februarja je začel slovenski pouk.

Jakob Znidarič je bil Zweiflerjev naslednik do jeseni 1920., od tega časa pa upravlja in vodi zavod kmetijski ravnatelj Andrej Zmavec.

Prej navedena «Pikardija» in «Grajski log» — skupno okroglo 75 oralov — tvorita še danes glavno torišče celokupnega kmetijskega obrata našega zavoda. Z raznimi nakupi se pa je šolsko posestvo tekem let zaokrožilo in povečalo; danes meri okroglo 100 oralov, kar v splošnem zadostuje za učne svrhe zavoda, ne zadostuje pa za pridelovanje živeža, krme in lesa. Šolsko zemljišče se deli po kulturnih vrstah tako-le:

njive	15.50 ha
travniki	4.16 "
vrtovi za zelenjad	0.40 "
drevesnica in vrt s špaliri	1.20 "
sadonosniki	10.53 "
vinogradi	7.50 "
gozdovi	16.— "
poti in stavbišča	1.30 "

skupaj okroglo 56.59 ha

da se jim dajo davčne knjižice, v katere se naj v naprej vpiše vrsta davka, svota predpisanega davka in tudi potrdilo o vplečenih davčnih svotah. Ta zahteva je upravičena iz razloga, ker je zavlada, kar se tiče plačevanja davkov po nekaterih krajih velik nered. Davčnim zavezanecem se pošiljajo čeki, na kojih se predpisujejo svote, in dostikrat niti ni dostavljena označba, kakšen davek se izterjava, koliko je treba plačati davka kakve vrste in koliko se je že vplačalo. Tako davkoplačevalci popolnoma izgubljajo pregled čez predpisane in vplačane davčne svote, ter se docela izdani davčnim uradnikom na milost in nemilost. Če tudi je gospod finančni delegat za Slovenijo na mojo opetovano zahtevo odredil, da morajo davčni uradi davkoplačevalcem dati na razpolago davčne knjižice ter v nje zabeležiti predpisane in izplačane davčne svote, so nekateri davčni uradniki v slučaju zahteve poedinih zavezanecem to brezobzirno — nekateri drzno in odurno — odklanjali.

Vprašam torej gospoda finančnega ministra: Ali je voljan odrediti, da se takoj vpeljejo davčne knjižice, v katere se mora vnaprej zabeležiti predpisane davčne svote z natančnim označilom davčne vrste, kakor tudi potrdilo o vplačenih davčnih svotah?

Ljubezen do države in ljubezen do domovine.

(Premišljevanje hribovskega državljana ob severni meji).

Zdaj, ko miruje težko telesno delo, se mi kmetje večasih malo dalje pomudimo pri raznih političnih in gospodarskih pogovorih. Najbolj zanimivo se je razgovarjati s sosedi o naši jugoslovanski državi. Meja te države teče mimo nas — tam dol pod mojim gozdom so že postavljeni tisti mejniki — in mi gledamo vsak dan preko meje, kjer se bivajo naši bratje — sorodniki, sosede — Slovenci. Zvedeli smo, da so Slovence povsod ob meji pristrigili — kakor da bi ne marali vseh v novi državi. Moj sosed ima sorodnike blizu Lipnice, bučno in drugo semje je predeloval v olje tudi tam — živahno se je razvijal trgovinski promet s severnimi sosedi — vino je našlo tam dovolj odjemalcev, odkar pa je meja sredi nas, preži finančar na vsako vžgalico in gospodarski stiki so bili mahoma pretrgani.

Razni davki in takse so dosegli nezmagljivo višino. Kmet ne more prav nič prodati, in če hoče prodati, mu že znižavajo cene pod vrednost čes, da je dinar poskobil. Trgovci se držijo starih, visokih cen kakor klešč kože, le kmet bi naj delal vedno v svojo izgubo. Neki moj sosed je pripeljal v mesto nekaj drv, prodati jih je moral pod ceno. Še toliko ni dobil, da bi mu bila vožnja plačana.

Zadnjič sem bil pri občinski seji. Neka tvrdka nam je poslala na ogled sliko kraljice Marije in malega pretolonašlednika. Spodaj je bilo besedilo v cirilici, ki je pri nas nihče ne zna čitati. Če je bilo prej nemško, smo saj čitati znali in razumeli smo tudi — zdaj imamo srbsko pisavo vsepovsod: pri vojaških zadevah, na pošti, pri orožništvu itd., tako, da navadnemu kmetu ni treba o vseh teh rečeh nič vedeti.

Pri proračunski seji kraj, šolskega sveta sem videl, koliko izdamo za šolo vsako leto. Država nam nič ne da za vzdrževanje šole, a za to ima vse druge pravice. Pošiljajo nam med nas, ki smo katoličani, učitelje najslabše kakovosti, za kar imamo iz zadnjih let dovolj

dokazov. Še sedaj poznam take, ki so prej trobili v rog nemškutarije, da se je razlegalo daleč okrog po naših hribih in dolinah — o nekaterih izgubljenih siromakih, ki so že zapustili naše kraje z najslabšimi spomini, pa sploh ne govorim. Zdi se, da so se začele zadnje čase te razmere nekoliko boljšati. Nikakor se mi ne dopade, da se otroci mučijo s cirilico in srbsčino. Po mojem mnenju je to popolnoma nepotrebno zato, ker smo v državi S, H in Slovencev, torej je za Slovence državni jezik slovenski. Če pride naš fant med južne brate, se v par mesecih privadi hrvaščine.

Zadnji čas so se šole začele udeleževati z uprizoritvami raznih mladinskih iger. Ker sem se že od nekdanj zanimal za take reči, še sedaj rad grem k takim prireditvam. Splošno imajo take reči namen, da utrdijo zvezo med šolo in domom, da povzdigujejo izobrazbo in utrjujejo ljubezen do domovine — hočem reči do države. — Nekje se mi je taka šolska igra zdelo ponesrečena, ker je učitelj kot igralec na odru vmešaval med pravo besedilo svoje liberalne kletvice, kar gotovo ni vzgojevalno vplivalo na učence. Učitelji si res prizadevajo, da naučijo otroke domoljubnih deklamacij, pesmi itd., pa tudi ljubezen do države gre «skozi želodec». Dokler bodo otroci doma slišali očete preklinjati zoper krivične in neznosne davke, dokler bodo otroci lačni in slabo oblečeni, vsied neznosnih gospodarskih razmer, se bo prav malo ljubezni do države držalo njihovega srca. Ljubezen do naše ljube domovine se v naših srcih ni vkoreninjala, ker smo dozdej mi Slovenci meli v Beogradu tako vlado, ki je bila nam mačeha, ne pa mati. Mi Slovenci imamo mnogo domoljubnih pesmi. «Domovina mili kraj», «Bodi zdrava domovina, mili moj slovenski kraj», «Beseda sladka domovina, ne prideš več mi iz spomina» itd. Istina je, da ljubimo svojo slovensko pesem, slovenski jezik — slovensko vince — slovenske hribe in doline — do te domovine klije v naših srcih prava ljubezen. Ko ljubimo svoj narod, nismo tako ozkosrdni, da bi ne ljubili tudi svojih slovenskih bratov — zlasti tistih, ki prebivajo z nami v slovenski državi.

Naše navdušenje za Jugoslavijo je bilo velikansko leta 1918. Meseca decembra se nas je zbralo na tisoče v Mariboru — okoli Narodnega doma — in le ena misel nas je povzdigovala: rešeni smo nemštva, stopilo smo v lastno, slovensko državo. Zdaj ni nikjer več tistega navdušenja — saj smo Slovenci tekom par let izgubili tolikanj samostojnosti. Samo eno pravico še imamo, ki se glasi po nemški: Maul halten und weiter dienen. Prej sužnji Nemcev, zdaj hlapeci Beograda. Prej bi bili utonili v nemškem morju, zdaj bomo pa v velesrbskem — v slovenskem — in Boga še naj zahvalimo, da nas je doletela ta sreča. Nam, počasne pameti ljudem se pa zdi, da je obsojencu, ki ga čaka smrt, nazadnje «klobasa» če ga bodo obesili ali ustrelili. «Hm» je «hm» — si bo mislil, če ne tako, pa drugače — in tak revež še ima pravico, da si zaželi pred smrtjo kaj boljšega . . .

Tako razmišljujemo mi, hribovski kmetje svoj žalostni stan in se nič ne čudimo, če ljubezen in prvotno navdušenje za ujedinenje v naših srcih pojemata. — Kadar bo naša država postala res tudi naša domovina, kadar bodo stali v krogu enakopravno Srb, Hrvat in Slovenec ket trije bratje, tedaj se bomo počutili med južnimi brati kakor doma — in tedaj še le bo naša država res tudi naša domovina — tedaj bo prišel tudi z Nemci in Italijani obračun zaradi nasilstva nad našim narodom. Ljubezen do države se ne da umetno naučiti, temveč ima korenine v medsebojni pravičnosti in bratški vzajemnosti.

je tako leta 1906. nekako minila, ni pa počivalo redno vzdrževanje vseh gradbenih naprav. Zlasti danes, ko popravljamo hkrati škodo vojne, je treba za to ogromnih izrednih sredstev, ki jih žal primanjkuje.

Vendar so nam uspeli tudi marsikateri nove koristne, naprave, tako na primer od leta 1921. dalje: zgradbe mostne tehtnice in dr. Stojkoviča sušilnice za sadje, naprava plotov, nabava moderne hidravlične prese, številnih aparatov, strojev, orodja, knjig in učil, ureditev električne razsvetljave, s kojo smo nadomestili slabo plinovo itd.

Rezultati mnogih poizkusov, ki se napravljajo v nasadih zavoda, v vinski kleti, pri uporabi sadja, na polju, travnikih itd., se sporočajo javnosti ustmeno, pisмено in s tiskom. Plodovi smotrnega strokovnega dela koristijo naprednim kmetovalcem; absolventi zavoda pa nosijo svoje strokovno znanje domov ter ga v svojem kraju širijo z besedo in dobrim vzgledom.

Splošni namen vinarske in sadjarske šole v Mariboru je:

1. izobraževati kmečke mladeniče v vseh panogah kmetijstva, osobito v vinarstvu, kletarstvu, sadjarstvu in uporabi sadja;

2. nuditi praktičnim kmetovalcem in drugim (možem in ženam) priložnost, da se seznanijo z novimi metodami in izkušnjami v kmetijski stroki; v to svrhu se prirejajo posebni učni tečaji;

3. proučevati razna nova kmetijska vprašanja s poizkusi itd.

Da doseže šola ta smoter, združuje teoretični pouk s praktičnim delom; razkazuje posestnikom naprave in prireja številne skupne poučne izlete.

Ako primerjamo novi učni načrt naše šole z današnjim, vidimo ogromen napredek: prvotno, in sicer

Proti uvozu italijanskega vina.

Beograd, 27. februarja.

Tu so se te dni pričela pogajanja med zastopniki jugoslovanske in italijanske vlade glede medsebojne trgovine. Italijani zahtevajo da mora naša vlada dovoliti uvoz italijanskega vina vsaj v steklenicah. To se pravi, naša vlada naj opusti visoko uvozno carino na italijansko vino. Ko so naši poslanci zvedeli za to nakanu, so takoj vložili oster protest na vse ministre in komisijo, ki sestavlja pogodbo. V imenu Jugoslovanskega kluba so protest podpisali poslanci: dr. Hohnjec, Vesensjak, Bedjanič, Falež, Žebot, Sušnik in Nemanič. — Protest se glasi:

«Vrši se konferenca za definitivno trgovinsko pogodbo z Italijo. Ob tej priliki nam je čast, kot zastopnikom vinorodnih pokrajin naše domovine izjaviti:

Vinogradništvo v naši domovini kot ena najvažnejših vrst našega kmetijstva, naše ekonomske in finančne moči zahteva popolno, izdatno in uspešno zaščito od strani naše vlade in zato zahtevamo, da se kratkoma odbije vsak predlog, ki bi šel za tem, da se Italiji ali katerikoli drugi državi dovoli uvoz vina v sodih ali steklenicah; istotako tudi glede grozdja, alkoholne ali brezalkoholne pijače iz grozdja.

Naša zahteva je opravičena osobito iz naslednjih razlogov:

1. Produkcija našega vina je tolika, da v normalnih letih moramo izvoziti ali pridelamo vsaj eno tretjino do ene polovice naše vinske produkcije.

2. Celi kompleks naše domovine, a osobito Dalmacija, Hercegovina, velik del Slovenije in Hrvatske, okolica Negotina, istočni Banat in deli južne Srbije so popolnoma odvisni od gojitve vinske trte, ker druge kulture tam ne morejo uspevati. Radi tega je obstanek prebivalstva v omenjenih krajih in celo gospodarsko življenje odvisno od te kulture.

3. Podnebje in kakovost zemlje in drugi faktorji podražujejo pridelovanje vina v toliko, da naše vinogradništvo ne prenese nobene konkurence od strani Italije in vseh južnih in zapadnih evropskih držav. Ako se dovoli, če tudi za nizko carino, uvoz vina in vinskih destilatov — v kakršnikoli obliki — bi to značilo gospodarsko (ekonomsko) upropasti eno petino prebivalstva celokupne naše domovine; s tem bi pa tirali tudi finanjske sile naše zemlje v propast, ter nasilno tirali velik del Slovencev, Srbov in Hrvatov iz rodne zemlje v tujino.

Radi teh razlogov odločno zahtevamo:

1. da se pri trgovinsko-carinskih pogajanjih brezpogojno in najresneje upošteva navedene razloge in se na vsak način zabrani uvoz vina v našo državo.

2. da se vlada pri sklepanju trgovinskih pogodb pobriga za izvoz našega vina, alkohola in alkoholnih pijač vobče, ter da se v tem smislu vodi naša carinska in tarifna politika.

Beograd, dne 27. februarja 1924.

Sledijo podpisi poslancev vseh klubov.

Ta protest so poleg slovenskih poslancev podprli s svojimi podpisi tudi srbski in hrvatski poslanci vseh strank v narodni skupščini. Poslanca Vesensjak in Žebot sta še posebej po vseh klubih razvila agitacijo med poslanci z vinorodnih krajev s prošnjo, da naše korake podpirajo. Tako se je po inicijativi poslancev Jugoslovanskega kluba razvila živahna agitacija proti vsakemu uvozu vina iz Italije. Tudi prizadeti ministra so izja-

od leta 1872.—1881., je bilo poleg praktičnih del samo 8 učnih predmetov, a danes jih je 29!

V letih 1872.—1881., torej za Goetheja, so učili te le učne predmete: vinarstvo in kletarstvo, sadjarstvo in uporabo sadja, vrtnarstvo, prirodopis, nemščino, splošno poljedelstvo z blagoznanstvom in naukom o gnojenju, zemljemerstvo in risanje, računstvo in geometrijo.

V letih 1882.—1899., za Kalmana, so razširili učno osnovo za dva predmeta (verouk in čebelarstvo); od 1899.—1919., za Zweiflerja, so se sprejeli v nastavlja načrt še drugi važni predmeti (anatomija in fiziologija rastlin, splošna kemija, vinska kemija in kemija vrenja, fizika, kmetijsko gospodarstvo in knjigovodstvo), živinorejo so pa razširili in poglobili.

Leta 1919. (po prevratu) je odpadla nemščina, zato se je pa sprejela v učni načrt slovenščina s spisjem in lepomisjem, leta 1920. poleg kmetijskega gospodarstva združništvo, kmetijsko kupčijstvo in kmetijsko pravo, srbohrvaščina, petje; leta 1921. splošno obrazovanje in konverzatorij; leta 1922. živinozdravstvo, gozdarstvo, higijena (zdravstvo), rokotvorstvo, telovadba.

Nikoli prej niso bili učenci tako mnogostransko zaposleni, kot so danes. Vse to pa zahteva tudi od nastavnega osebja in uprave zavoda neprimerno več dela nega kedaj prej.

V zadnjih letih skuša zavod kar najbolj ustrezati osobito veliki potrebi: odgoji dobrega kmetijskega naraščaja, vnelega za napredno gospodarstvo. To mu jamči trajni obstoj v korist našega vevlačnega kmetijskega gospodarstva.

(Dalje pribodnjit).

Številne so šolske zgradbe, ki jih je preko 20: šolsko poslepije z internatom; gospodarska poslopja s hlevi, delavnicami, shrambami, kolarnicami; kletarsko poslopje s prešnico in vinsko kletjo; sadna klet s prostori za uporabo sadja; bosenska sušilnica in dr. Stojkoviča sušilnica; poslopje kmetijsko-kemijskega zavoda z žitnico in gospodarskimi prostori; trije rastlinjaki, pet čebelnjakov, več stanovanjskih hiš za namenščence in delavce itd. Toliko zgradb ne bi prenašalo razmeroma malo kmetijsko gospodarstvo kakih 100 oralov, a zahteva jih in bi jih še več potrebovala šola z internatom.

Ob početku šole zgradbe seveda niso zadostovale. Ali pričeli so nemudoma sestavno prezidavati in dozdavati: od mnogih drugih gradbenih del navajamo: Leta 1898.—99., ko še ni bilo današnje šolske staybe, so pregradili kolarnico v jedilnico za učence, preuredili stare spalnice, sobe za knjižnico in zbirke, priredili prostore za pouk v kemiji na kmetijsko-kemijskem zavodu, nabavili telefon i. dr. Leta 1899.—1900. se je urenilo današnje poslopje za uporabo sadja s sadno kletjo, ustanovila se je meteorološka postaja i. dr. Leta 1901.—Leta 1902.—1903. sta dovolila država in dežela skupno 210.000 K za zgradbo novega šolskega poslopja z internatom, prešnico s kletjo in za druge naprave. Z velikim delom za začeli leta 1904. Prešnica in klet sta bili popolnoma urejeni že februarja 1905, popolnoma dogotovljeno in šolsko poslopje z internatom pa je bilo poleti 1905 urejeno. Sledile so mnoge prezidave starih poslopij, ki so služila prej za šole; danes so tamkaj stanovanja, delavnice, hlevi z gojiščem itd.; vse to dokazuje, da stare stavbe niso primerne za ustanovitev nove kmetijske šole, najmanj za tako, ki je spojena z internatom; bolje je že v početku zasnovati zavodu potrebne in primerne nove zgradbe. Najživahnejša stavbena doba pa